

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**

1 Οκτωβρίου 2015

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **2 Νοεμβρίου 2015**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Βελτίωση στο οικονομικό κλίμα σε ΕΕ και Ευρωζώνη**

Το οικονομικό κλίμα τον Σεπτέμβριο βελτιώνεται ελαφρά σε σχέση με τον Ιούλιο, τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται κατά 1 μονάδα υψηλότερα στην πρώτη περίπτωση και κατά 1,6 μονάδες στη δεύτερη (στις 107,6 και τις 105,6 μονάδες αντίστοιχα), πάνω από τα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Αναλυτικότερα στην **Ευρωζώνη**, η μικρή βελτίωση του δείκτη είναι αποτέλεσμα της θετικής μεταβολής των επιχειρηματικών προσδοκιών σχεδόν σε όλους τους τομείς: στις **Υπηρεσίες** (+3,5) και το **Λιανικό εμπόριο** (+3) περισσότερο, αλλά και οριακά στη **Βιομηχανία** (+0,7) και τις **Κατασκευές** (+0,5). Η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** δεν μεταβάλλεται τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Ιούλιο στην Ευρωζώνη, ενώ σε επίπεδο χωρών, οι συνολικές προσδοκίες βελτιώνονται σε όλες τις μεγάλες χώρες, ήτοι στην Γερμανία (+1,7), την Γαλλία (+1,6), την Ολλανδία (+0,9), την Ισπανία (+0,8) και την Ιταλία (+2,8).

Στην **ΕΕ**, το οικονομικό κλίμα μεταβάλλεται θετικά και λιγότερο έντονα σε σχέση με την Ευρωζώνη, αφού οι προσδοκίες στο Ην. Βασίλειο (-2,2) εξασθενούν και στην Πολωνία παραμένουν αμετάβλητες. Σε επίπεδο τομέων, το κλίμα ακολουθεί την τάση της Ευρωζώνης στις Υπηρεσίες και το Λιανικό εμπόριο, ενώ αντίθετα στις Κατασκευές οι προσδοκίες υποχωρούν και στη Βιομηχανία δεν μεταβάλλονται, με την καταναλωτική εμπιστοσύνη να εξασθενεί. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώνονται στις -2,6 και -2,2 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής βελτιώνονται ελαφρά και στις δύο ζώνες, ενώ οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης δεν μεταβάλλονται. Τέλος, οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν μικρή κλιμάκωσή τους και στις δύο ζώνες.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώνονται στις +13,8 και +12,4 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους κερδίζουν έδαφος και στις δύο ζώνες, όπως συμβαίνει και στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, αλλά και τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώνονται στις +9,3 μονάδες στην ΕΕ και τις +4,1 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα μεταβάλλονται θετικά, ιδιαίτερα στην ΕΕ, με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να υποδηλώνουν μικρή κλιμάκωση. Τέλος, εντόνως ανοδικά κινείται και στις δύο ζώνες ο δείκτης των προβλέψεων για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινείται στις -19,6 και -23,3 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών μεταβάλλονται αρνητικά στην ΕΕ και οριακώς θετικά στην Ευρωζώνη, ενώ το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την απασχόληση παραμένει επί της ουσίας αμετάβλητο σε αμφότερες τις ζώνες.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -5,5 και -7,1 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού μεταβάλλονται ελαφρώς θετικά και στις δύο ζώνες, ενώ και οι αντίστοιχες για την οικονομική κατάσταση της χώρας βελτιώνονται. Η πρόθεση για αποταμίευση ανακάμπτει ήπια σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ τέλος, ως προς την εξέλιξη της ανεργίας οι σχετικοί δείκτες επιδεινώνονται.

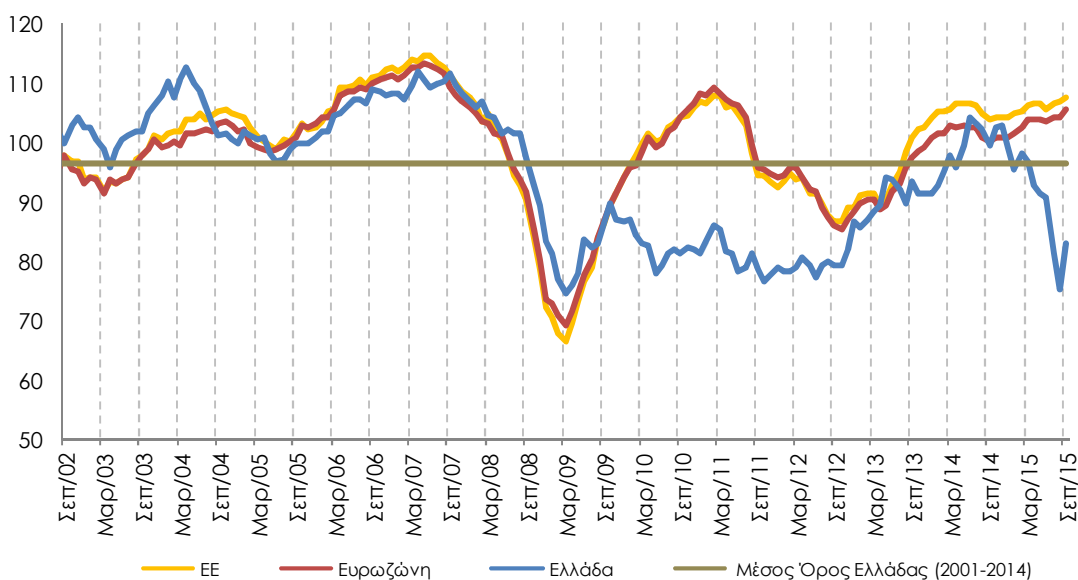
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2014=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές ²		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2014	2010	2011	2012	2013	2014				
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	99,3	101,9	101,3	91,0	95,9	105,0				
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	98,6	101,4	102,2	90,8	93,8	101,3				
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	96,3	82,3	81,0	80,3	90,8	99,5				
Περιοχή	2014											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	104,6	104,9	105,3	106,2	106,4	106,4	105,8	104,6	103,5	104,1	104,0	104,1
Ευρωζώνη	100,9	101,1	102,5	102,0	102,6	102,1	102,1	100,5	99,9	100,7	100,7	100,6
Ελλάδα	92,8	95,1	97,7	95,8	99,3	104,2	103,1	102,1	99,3	102,3	102,8	99,1
Περιοχή	2015											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	104,8	105,2	106,0	106,4	106,4	105,5	106,6	107,0	107,6			
Ευρωζώνη	101,5	102,3	103,9	103,8	103,8	103,5	104,0	104,1	105,6			
Ελλάδα	95,3	98,2	96,8	92,7	91,4	90,7	81,3	75,2	83,1			

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2014, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2014=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος) επιδεινώνεται τόσο στην ΕΕ (στις 14,9 από 19,2 μον.), όσο και στην Ευρωζώνη (στις 14,2 από 16,6 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κάμπτονται και στις δύο ζώνες, όπως και οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης βελτιώνονται οριακά στην ΕΕ.

ΕΛΛΑΔΑ: Μικρή διόρθωση στο οικονομικό κλίμα σε όλους τους τομείς, εξασθένηση όμως της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα σημειώνει άνοδο τον Σεπτέμβριο σε σχέση με το προηγούμενο δίμηνο, κινούμενος στις 83,1 μονάδες (από 81,3 τον Ιούλιο και 75,2 τον Αύγουστο), στη δεύτερη χαμηλότερη πάντως επίδοσή του από τον Νοέμβριο του 2012. **Η έντονη διαταραχή που προκάλεσε στην οικονομία η ακραία αβεβαιότητα και η επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων οδήγησε σε σφοδρή επιδείνωση των επιχειρηματικών προσδοκιών και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης τον Ιούλιο και το Αύγουστο. Ωστόσο στη μέτρηση του Σεπτεμβρίου, οι επιχειρηματικές προσδοκίες φαίνεται να διορθώνουν σχετικά την τάση τους. Αντίθετα όμως, η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχωρεί εκ νέου, στη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας τριετίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συλλογή του μεγαλύτερου μέρους του δείγματος για την έρευνα, τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών, έγινε πριν τη διεξαγωγή των εκλογών, οπότε η πορεία του δείκτη σε μεγάλο βαθμό αντανακλά την προεκλογική περίοδο, που χαρακτηρίζεται γενικά ως περίοδος αναμονής, για τις επιχειρήσεις τουλάχιστον. Από την άλλη πλευρά τα μέτρα που περιέχονται στο νέο μνημόνιο και πλήττουν τη μεγάλη πλειονότητα των καταναλωτών, ενισχύουν την απαισιοδοξία τους, τόσο για τα προσωπικά οικονομικά τους, όσο και την οικονομία της χώρας.** Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες που βελτιώνονται αισθητά, το ισοζύγιο με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα παραμένει σχεδόν στα ίδια, υψηλά για την εποχή επίπεδα και οι ήδη έντονα αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση επιδεινώνονται ελαφρά.
- στις **Υπηρεσίες**, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι αντίστοιχες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της βελτιώνονται, ενώ διορθώνονται σχετικά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις επιδεινώνονται, τάση που αντισταθμίζεται από τη βελτίωση στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη τους, αλλά και την αποκλιμάκωση στα αποθέματα.
- στις **Κατασκευές** καταγράφονται λιγότερο δυσμενείς προβλέψεις για την απασχόληση του τομέα, ενώ στις προβλέψεις για τις προγραμματισμένες εργασίες των επιχειρήσεων, η ανάκαμψη είναι οριακή
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη** επιδεινώνονται σημαντικά όλοι οι βασικοί δείκτες: οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, εκείνες για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο 12μηνο, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας, αλλά και η πρόθεση για αποταμίευση.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Ανάκαμψη προσδοκιών, λόγω θετικής διόρθωσης των προβλέψεων για την παραγωγή

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, μετά την έντονη εξασθένησή του τον Ιούλιο κατά 15 περίπου μονάδες, ενδεικτική βεβαίως του αρχικού σοκ της εισαγωγής κεφαλαιακών περιορισμών στην οικονομία, τον Σεπτέμβριο ανακάμπτει και διαμορφώνεται στις 78,8 (από 69,5) μονάδες, σημαντικά χαμηλότερα πάντως έναντι της αντίστοιχης περσινής του επίδοσης (95,3 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, είναι οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες που βελτιώνονται αισθητά, διορθώνοντας τη μεγάλη πτώση του Ιουλίου, που έχει ως αποτέλεσμα τελικά τη συνολική βελτίωση του δείκτη. Αντίθετα, το ισοζύγιο με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα παραμένει σχεδόν στα ίδια υψηλά για την εποχή επίπεδα, ενώ και οι ήδη έντονα αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση επιδεινώνονται ελαφρά.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διευρύνεται τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, κατά 3 μονάδες, στις -46 μονάδες, με τις μισές επιχειρήσεις να δηλώνουν πλέον χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και μόλις το 4% να αναφέρει το αντίθετο.

β) Ως προς τις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, ο σχετικός δείκτης σημειώνει άνοδο, μετά την κατακόρυφη πτώση του Ιουλίου, φθάνοντας στη -1 (από -30) μονάδα. Το 23% (από 15%) των επιχειρήσεων προβλέπει ανάκαμψη της παραγωγής το επόμενο τρίμηνο και το 24% (από 44%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο μειώνεται οριακά, στις +12 (από +14) μονάδες, με το 26% των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 14% να δηλώνει χαμηλά αποθέματα.

δ) Ως προς τους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας**, καταγράφονται ανοδικές τάσεις τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, με τις **τρέχουσες εκτιμήσεις για τις εξαγωγές το τελευταίο τρίμηνο** (+13 από +5 μον. το ισοζύγιο), τις **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** (+14 από -8 μον.), αλλά και τις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** (-17 από -27 μον. ο δείκτης) να κερδίζουν έδαφος.

ε) Το ισοζύγιο που αφορά στις **προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** κινείται ανοδικά και διαμορφώνεται στις +3 (από -27) μονάδες, με το 24% (από 45%) των επιχειρήσεων να αναμένει μείωση πωλήσεων το επόμενο διάστημα και το 27% (από 18%) αύξησή τους. Στον αντίποδα, οι εξελίξεις στις **τρέχουσες πωλήσεις** υποδηλώνουν έντονη επιδείνωση, με τον αρνητικό δείκτη εκτιμήσεων να τριπλασιάζεται στις -24 μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** παραμένουν επί της ουσίας αμετάβλητοι τον Σεπτέμβριο, στους 3,8 (από 3,4) μήνες, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** υποχωρεί στο 61,6% (από 63%).

ζ) Ο δείκτης **προβλέψεων για την απασχόληση** βελτιώνεται, μετά την έντονη υποχώρηση του Ιουλίου, φθάνοντας στις -13 (από -25) μονάδες, με το 18% (από 30%) των επιχειρήσεων να προβλέπει πτώση της απασχόλησης εντός του προσεχούς τριμήνου και εκ νέου το 5% άνοδο.

η) Ανοδικά κατά 5 μονάδες, στις -5, κινείται το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών**, με το 84% (από 82%) των επιχειρήσεων να προβλέπει και πάλι σταθερότητα τιμών το επόμενο τρίμηνο, όταν το 10% (από 14%) αναμένει άνοδό τους.

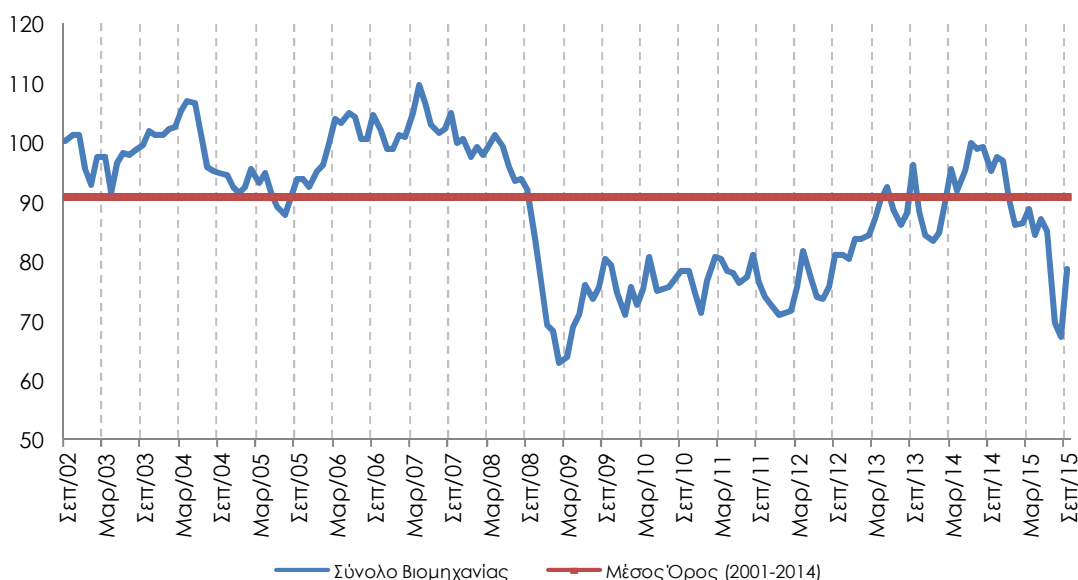
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2014	2010	2011	2012	2013	2014		
		62,8 Φεβ-09	109,5 Απρ-07	90,9	75,8	76,9	77,2	87,8	94,6		
2014											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
84,7	89,9	95,5	91,9	95,1	99,9	98,9	99,1	95,3	97,4	96,9	90,6
2015											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
86,1	86,6	88,8	84,6	87,2	85,2	69,5	67,4	78,8			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι επιχειρηματικές προσδοκίες βελτιώνονται τον Σεπτέμβριο στα Καταναλωτικά και τα Ενδιάμεσα Αγαθά. Αναλυτικά:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά Αγαθά** ανακάμπτει τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις 80,9 (από 75) μονάδες. Από τους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο παραγγελιών και εγχώριας ζήτησης δεν μεταβάλλεται από τις -35 μονάδες, ενώ στην προβλεπόμενη παραγωγή, ο σχετικός δείκτης κερδίζει 24 μονάδες, και γίνεται οριακά θετικός. Ο δείκτης αποθεμάτων διευρύνεται στις +14 (από +9) μονάδες, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, με εξαίρεση τις τρέχουσες εξαγωγές, οι υπόλοιπες εξαγωγικές μεταβλητές βελτιώνονται. Οι προβλέψεις για την απασχόληση ενδυναμώνονται ελαφρά, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -13 (από -17) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για τις τιμές παραμένουν αποπληθωριστικές, με το σχετικό αρνητικό δείκτη να κινείται στις -7 (από -5) μονάδες.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά** παραμένει στα ίδια σχεδόν επίπεδα σε σχέση με τον Ιούλιο, στις 70,1 (από 70,7) μονάδες. Άνοδος καταγράφεται στο ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή (-5 από -13 μον.), με το ισοζύγιο όμως των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση να χάνει αισθητά έδαφος (-69 από -53 μον.) και το αντίστοιχο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να κινείται πτωτικά, κατά 7 μονάδες, στις +12. Στα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ανοδικές είναι οι κυρίαρχες τάσεις στους δείκτες για τις εξαγωγικές προοπτικές, με εξαίρεση τις παραγγελίες και ζήτηση εξωτερικού, όπου η σχετική μεταβολή είναι αρνητική, ενώ στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο αμβλύνεται ελαφρά (στις -12 από -15 μον.). Στις τιμές, ο σχετικός δείκτης κινείται στις -3 (από -7) μονάδες, με το συντριπτικό 94% (από 91%) των επιχειρήσεων να μην αναμένει μεταβολές το επόμενο διάστημα.

Ανοδικά κινείται τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα Αγαθά**, φθάνοντας στις 79.7 (από 65) μονάδες. Το πολύ αρνητικό ισοζύγιο των προβλέψεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής επανακάμπτει στα επίπεδα του Ιουνίου, στη -1 (από -40) μονάδα, ενώ ως προς το ύψος των εκτιμημένων αποθεμάτων, ο σχετικός δείκτης περιορίζεται στις +9 (από +17) μονάδες. Το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση υποχωρεί οριακά στις -49 (από -47) μονάδες, με το 54% των επιχειρήσεων να δηλώνει εκ νέου μειωμένες τρέχουσες παραγγελίες, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ανοδική είναι η τάση στους δείκτες των εξαγωγικών προβλέψεων και εκτιμήσεων. Ως προς την απασχόληση του κλάδου, ο έντονα αρνητικός δείκτης βελτιώνεται αισθητά, φθάνοντας στις -14 (από -40) μονάδες, με το ισοζύγιο των τιμών να κινείται από τις -15, στις -5 μονάδες.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Διόρθωση προσδοκιών, κυρίως στα Δημόσια Έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές επανέρχεται στη γενική τάση Μαρτίου-Ιουνίου, μετά την έντονη πτώση του Ιουλίου, λόγω των κεφαλαιακών ελέγχων. Διαμορφώνεται έτσι στις 56,3 (από 39,3 τον Ιούλιο, αλλά και 55,7 τον Ιούνιο) μονάδες, χαμηλότερα πάντως σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (72,4 μον.). **Η βελτίωση των προσδοκιών εκπορεύεται από τις λιγότερο δυσμενείς προβλέψεις για την απασχόληση του τομέα, αφού στις προβλέψεις για τις προγραμματισμένες εργασίες των επιχειρήσεων, η ανάκαμψη στον ήδη πολύ χαμηλό σχετικό δείκτη είναι οριακή. Σε κλαδικό επίπεδο, η άνοδος του συνολικού δείκτη οφείλεται κυρίως στο βελτιωμένο κλίμα στις Κατασκευές Δημοσίων Έργων, αφού στα Ιδιωτικά Έργα, η σχετική ανάκαμψη είναι αναιμική.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων κινείται στις -67 (από -69) μονάδες τον Σεπτέμβριο, με το 77% (από 75%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο και μόλις το 11% (από 5%) να αναφέρει το αντίθετο. Έντονη όμως άνοδο 30 μονάδων καταγράφει το ισοζύγιο προβλέψεων για την απασχόληση, ανερχόμενο στις -26 μονάδες, με το 54% (από 59%) των ερωτηθέντων να προβλέπουν μείωση της απασχόλησης στον τομέα και το 28% (από 3%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων καταγράφει μικρή πτώση των 6 μονάδων (στις -46), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας αυξάνονται στους 10,7 (από 7,7). Στις τιμές, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο δεν μεταβάλλεται από τις -30 μονάδες, ενώ τέλος, διευρύνεται στο 10% (από 3%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 47% επισημαίνει την ανεπαρκή χρηματοδότηση και από 1/5 αμφότερες τη

χαμηλή ζήτηση, αλλά και την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, το κλείσιμο των τραπεζών, τους κεφαλαιακούς περιορισμούς κλπ., ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

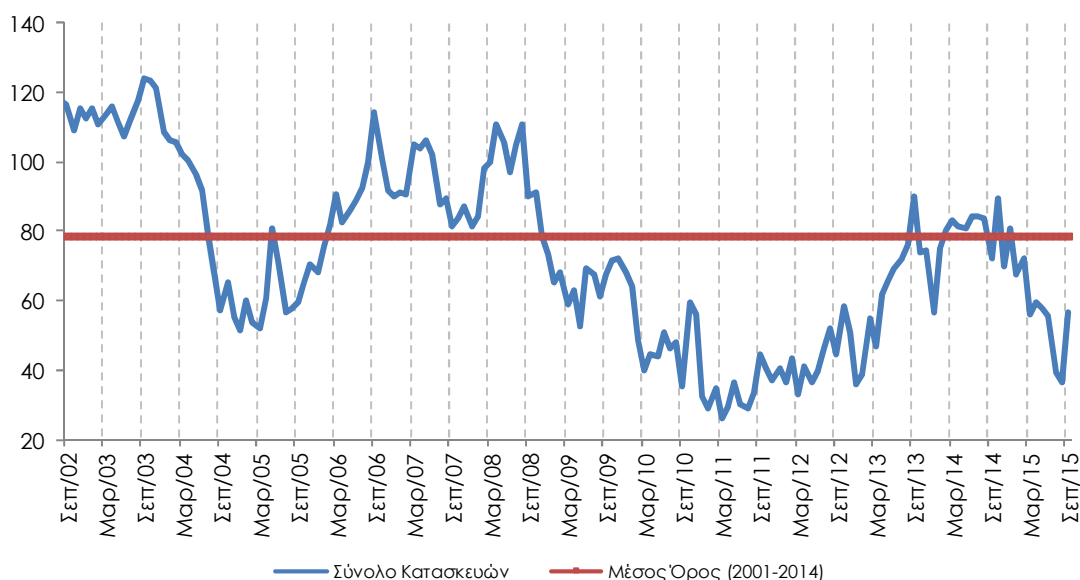
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2001-2014	2010	2011	2012	2013	2014			
Κατασκευές (1996-2006=100)	26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	78,7	47,4	34,2	43,2	65,0	80,4			
2014											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
75,2	80,4	83,2	81,3	80,9	84,2	84,1	84,0	72,4	89,4	69,6	80,7
2015											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
67,4	71,9	55,8	59,7	57,5	55,7	39,3	39,3	56,3			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** βελτιώνεται αμυδρά τον Σεπτέμβριο, φθάνοντας στις 51,9 (από 49,9) μονάδες, ελαφρώς χαμηλότερα έναντι της σχετικής περυσινής του επίδοσης (60,2 μονάδες). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, είναι η περαιτέρω έντονη πτώση του ισοζυγίου στις προβλέψεις για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών (στις -72 από -57 μονάδες) που έλκει το συνολικό δείκτη προς τα κάτω, αφού στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου καταγράφεται βελτίωση στο σχετικό αρνητικό ισοζύγιο (στις -22 από -41 μον.). Σε ό, τι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων χάνουν σημαντικό έδαφος (-34 από +9 μονάδες ο δείκτης), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται στους 3 (από 3,6 μήνες). Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντείνονται, με το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο των -20 μονάδων να χάνει άλλες 8. Τέλος, αυξάνεται ελαφρά στο 7% (από 3%), το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους, με

το 55% των ερωτηθέντων να δηλώνουν ως βασικότερο εμπόδιο τη χαμηλή ζήτηση, το 17% την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 22% άλλους παράγοντες.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** ανακάμπτει αισθητά τον Σεπτέμβριο έναντι του Ιουλίου, στις 58,5 (από 35,1) μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (78,4 μον.). Ως προς την προγραμματισμένη δραστηριότητα του κλάδου, ο σχετικός δείκτης κερδίζει έδαφος, κινούμενος στις -66 (από -74) μονάδες, με το 76% (από 81%) των επιχειρήσεων να προβλέπει μείωση και το 10% (από 6%) αύξησή της. Στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σημαντική άνοδος στο σχετικό ισοζύγιο (στις -27 από -61 μον.), με το 59% (από 64%) των επιχειρήσεων να αναμένει μείωση των θέσεων εργασίας το επόμενο χρονικό διάστημα και το έντονα διευρυμένο 32% (από 3%) άνοδο. Από τις υπόλοιπες μεταβλητές, οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες εργασίες των επιχειρήσεων μεταβάλλονται θετικά, κατά 10 μονάδες (στις -48), ενώ στις τιμές, η αποπληθωριστική τάση διατηρείται, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -30 (από -32) μονάδες. Τέλος, αυξάνεται στο 11% (από 3%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, ενώ το 14% αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση, το 53% την ελλιπή χρηματοδότηση και το 11% τους υπόλοιπους τρέχοντες παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά κωλύματα.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Ελαφρά βελτίωση προσδοκιών, παρά τις μειωμένες τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** βελτιώνεται ελαφρά τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, κινούμενος στις 69 (από 65,7) μονάδες, αισθητά όμως χαμηλότερα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του τιμή (84,8 μον.), αλλά και σε σχέση με την τάση που είχε αρχίσει να δημιουργεί εντός του τρέχοντος έτους. Σε σύγκριση με τους άλλους τομείς η διόρθωση εδώ είναι αμελητέα, γεγονός που φανερώνει ότι το λιανεμπόριο επλήγη καθοριστικά από την επιβολή κεφαλαιακών ελέγχων στην οικονομία τον Ιούλιο. Στο πλαίσιο αυτό **οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις επιδεινώνονται, τάση που αντισταθμίζονται πάντως από τη βελτίωση στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, αλλά και την αποκλιμάκωση στα αποθέματα**. Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους υποχωρούν περαιτέρω, με το σχετικό δείκτη να μεταβάλλεται αρνητικά, στις -39 (από -30) μονάδες και πλέον το 60% (από 54%) των επιχειρήσεων να αναφέρει μειωμένες πωλήσεις. Αντίθετα, οι αρνητικές προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο αμβλύνονται, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -45 (από -56) μονάδες. Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο δείκτης διαμορφώνεται στις -12 (από -4) μονάδες, ενώ το αρνητικό ισοζύγιο των -60 μονάδων στις παραγγελίες προς προμηθευτές επίσης αμβλύνεται ελαφρώς στις -54 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται χαμηλότερα κατά 7 μονάδες, στις -20, με τα 4/5 των επιχειρήσεων να προβλέπουν πάντως σταθερότητα. Τέλος, ως προς τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο παραμένει στις +4 μονάδες, με το 80% (από 70%) των επιχειρήσεων να αναμένει αμετάβλητες τιμές.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** κινείται ανοδικά τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, στις 72 (από 67,5) μονάδες, σε χαμηλότερα επίπεδα πάντως σε σχέση με πέρυσι (87,5 μον.). Οι τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται ελαφρά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -11 (από -15) μονάδες, ενώ αυξάνεται στις -21 (από -39) μονάδες το ισοζύγιο πωλήσεων της επόμενης περιόδου. Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης διπλασιάζεται στις +12 μονάδες, ενώ αυξάνονται οι θετικές προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές (-4 από -33 μον. ο δείκτης). Ως προς τις προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου καταγράφεται σταθερότητα στο σχετικό δείκτη (στις -3 μον.), ενώ στις τιμές, η εικόνα τείνει προς τη σταθερότητα όπως δηλώνει το 83% των επιχειρήσεων.

Καθοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, ο οποίος φθάνει στις 61 (από 69,5) μονάδες, σε μία από τις χαμηλότερες επιδόσεις της τελευταίας διετίας. Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις καταρακικά περαιτέρω, στις -70 (από -30) μονάδες, ενώ και στα αποθέματα ο σχετικός δείκτης ανέρχεται στις +4 (από -7) μονάδες, αποτελέσματα που μετριάζονται από τις λιγότερο απαισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις (-40 από -66 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι αρνητικές προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο εξομαλύνονται (στις -52 από -76 μον. το ισοζύγιο), με τις πολύ αρνητικές προσδοκίες για την απασχόληση να κερδίζουν επίσης έδαφος (-49 από -62 μον. ο δείκτης). Τέλος στις τιμές, το 12% (από 35%) προβλέπει μείωσή τους το επόμενο διάστημα και το υπόλοιπο 88% (από 65%) σταθερότητα.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** καταγράφουν μικρή άνοδο τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, με το συνολικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 51,6 (από 48,3) μονάδες, πολύ χαμηλότερα σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι (90,5 μον.). Ο δείκτης για τις τρέχουσες πωλήσεις συρρικνώνεται περαιτέρω, στις -79 (από -48) μονάδες, ενώ η απαισιοδοξία ως προς τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου αμβλύνεται μερικώς (στις -76 από -86 μον. ο σχετικός δείκτης). Το ισοζύγιο των αποθεμάτων μειώνεται σημαντικά (στις -27 από +5 μον.), ενώ ο αρνητικός δείκτης των παραγγελιών προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο περιορίζεται στις -68 (από -84) μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το αρνητικό ισοζύγιο των -70 μονάδων παραμένει αμετάβλητο, ενώ τέλος, ως προς τις τιμές, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται στις +4 (από -3) μονάδες, με το 15% (από 9%) των επιχειρήσεων να αναμένουν άνοδο τιμών.

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2001-2014	2010	2011	2012	2013	2014			
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)	50,8 Ιούλ-10	124,3 Μαι-07	88,4	59,2	58,9	57,1	70,2	89,1			
2014											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
79,9	82,4	79,5	80,1	86,2	94,4	96,8	98,8	84,8	93,9	100,3	92,6
2015											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
88,0	88,8	83,6	87,9	94,0	89,4	65,7	62,8	69,0			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά** ανακάμπτει ελαφρώς τον Σεπτέμβριο, φθάνοντας στις 84,6 (από 80,2) μονάδες, σε χαμηλότερο όμως επίπεδο από το αντίστοιχο περσινό (104,7 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου αμβλύνονται (στις -27 από -30 μον. το ισοζύγιο), ενώ οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου δεν μεταβάλλονται (στις -36 μον. ο δείκτης). Στα αποθέματα, το αρνητικό ισοζύγιο διευρύνεται στις -25 (από -14) μονάδες, με τις προβλέψεις για την απασχόληση να χάνουν έδαφος (-47 από -37 μον. το σχετικό ισοζύγιο) και το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει άνοδο το επόμενο διάστημα να μηδενίζεται (από 16%). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο των -63 μονάδων χάνει 10 επιπλέον μονάδες, ενώ τέλος, στις τιμές, η πλειονότητα των επιχειρήσεων (76% από 84%) προβλέπει και πάλι σταθερότητα το επόμενο διάστημα, με το σχετικό δείκτη να ανέρχεται στις +14 (από +3) μονάδες.

Μετά την σφοδρή επιδείνωση των επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Πολυκαταστήματα** τον Ιούλιο, τον Σεπτέμβριο καταγράφεται άνοδος των 26 μονάδων στο σχετικό δείκτη, ο οποίος φθάνει στις 78 μονάδες, σε ανώτερη μάλιστα τιμή σε σχέση με πέρυσι (66,3 μον.). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις μεταβάλλονται θετικά, με το δείκτη να κινείται στις +2 (από -29) μονάδες, ενώ το ισοζύγιο στα αποθέματα διαμορφώνεται στις +2 (από -1) μονάδες. Ο καθολικά αρνητικός δείκτης για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου βελτιώνεται αισθητά (στις -33 μον.), ενώ στα υπόλοιπα στοιχεία, οι παραγγελίες προς προμηθευτές διαμορφώνονται επίσης σε λιγότερο αρνητικά επίπεδα (-30 από -74 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, οι προβλέψεις για την απασχόληση δεν μεταβάλλονται επί της ουσίας, με το σχετικό ισοσκελισμένο δείκτη να χάνει μία μονάδα, ενώ στις τιμές σημειώνεται πτώση στο σχετικό ισοζύγιο, στις +2 (από +8) μονάδες, με σχεδόν ομόφωνα τους ερωτηθέντες να αναμένουν σταθερότητα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών, με άμβλυνση της έντονης απαισιοδοξίας για την πορεία της ζήτησης

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** βελτιώνεται σημαντικά τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, φθάνοντας στις 75,4 (από 61,3) μονάδες, και ουσιαστικά συνεχίζει στην τάση που είχε μέχρι τον Ιούνιο. Πάντως βρίσκεται σε χαμηλότερη επίδοση από την αντίστοιχη περσινή (90,8 μον.). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι αντίστοιχες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της βελτιώνονται, ενώ διορθώνονται σχετικά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνεται κατά 12 μονάδες και διαμορφώνεται στις -10, ενώ ανοδικά κινείται και το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση (-7 από -16 μον.), αλλά ιδιαίτερα και εκείνο των προβλέψεων για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου, το οποίο ισοσκελίζεται. Σε όρους απασχόλησης, οι αρνητικές προβλέψεις εξομαλύνονται επίσης, με το σχετικό δείκτη να αυξάνεται κατά 20 μονάδες, στις -6. Στις τιμές καταγράφεται εξομάλυνση των αποπληθωριστικών προσδοκιών, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -8 (από -13) μονάδες, ενώ τέλος, το περιορισμένο 16% (από 14%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 30% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του και από ¼ των επιχειρήσεων, αμφότερες την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και τους λόγους που συνδέονται με την τρέχουσα οικονομική πραγματικότητα, όπως οι κεφαλαιακοί περιορισμοί, η ύφεση, η καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, η υψηλή φορολογία κ.α.

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών έλαβαν χώρα οι εξής βασικές μεταβολές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** μεταβάλλεται θετικά τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, στις 100,4 (από 86,3) μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο πάντως έναντι του αντίστοιχου περυσινού (115,5 μον.). Από τους βασικούς δείκτες, ο δείκτης στις εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων ανακάμπτει (στις +45 από +13 μον.), όπως συμβαίνει και στο ισοζύγιο για την τρέχουσα ζήτηση (στις +15 από -1 μον.). Αντίθετα, ως προς τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση, ο δείκτης προβλέψεων επιδεινώνεται οριακά (-27 από -25 μον.), ενώ στα υπόλοιπα στοιχεία, έντονη είναι η πτώση του ισοζυγίου της προβλεπόμενης απασχόλησης (-34 από -10 μον.), με το ισοζύγιο των τιμών να κατέρχεται στις -6 (από +3) μονάδες. Τέλος, διαμορφώνεται στο 33% (από 24%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 40% να κρίνει ως βασικό επιχειρηματικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 13% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 10% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Αμετάβλητος στις 54,3 μονάδες παραμένει τον Σεπτέμβριο έναντι του Ιουλίου ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), σε χαμηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με το αντίστοιχο περσινό (70,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται σημαντικά, αν και παραμένουν εντόνως αρνητικές (-35 από -65 μον. ο δείκτης), ενώ μικρή άνοδος καταγράφεται και στις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης ζήτησης (-9 από -12 από -5 μον.). Αντίθετα, οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης επιδεινώνονται αισθητά (-41 από -9 μον. το ισοζύγιο), ενώ και στις προσδοκίες για την απασχόληση καταγράφεται μικρή αποκλιμάκωση στο σχετικό δείκτη (-13 από -7 μον.). Στις προβλέψεις των τιμών, το 17% (από 7%) των

επιχειρήσεων αναμένει μείωσή τους και οι υπόλοιπες σταθερότητα. Τέλος, το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου που δηλώνουν ανεμπόδιση επιχειρηματική λειτουργία αυξάνεται στο 57% (από 14%), με το 25% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα και το 16% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

Ανοδικά κινείται τον Σεπτέμβριο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, φθάνοντας στις 58,5 (από 23,8) μονάδες, διορθώνοντας έτσι την έντονη κάμψη του σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα τον Ιούλιο. Η επίδοση αυτή βρίσκεται πλησίον των αντίστοιχων περσινών επιπέδων της (59,6 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων μεταβάλλεται θετικά στις -40 (από -68) μονάδες, ενώ στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (στις -41 από -61 μον. το ισοζύγιο), όπως και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση (+9 από -78 μον.). Στις προβλέψεις για την απασχόληση, η τάση είναι επίσης εντόνως ανοδική (στις +8 από -75 μον. ο σχετικός δείκτης), ενώ ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο κινείται στις -21 (από -32) μονάδες. Τέλος, μόλις 9% (από 6%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 44% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 41% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ανοδικά τον Σεπτέμβριο, μετά από επτά μήνες πτωτικής τροχιάς, διαμορφούμενος στις 48,1 (από 34,1) μονάδες, απέχοντας όμως μακράν έναντι της αντίστοιχης περσινής του επίδοσης (81,7 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων εξομαλύνονται, με το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -38 (από -65) μονάδες, εξέλιξη ανάλογη με εκείνη στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (-35 από -43 μον. το ισοζύγιο) και τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση (-31 από -52 μον. το ισοζύγιο). Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου καταγράφεται επίσης βελτίωση από τα πολύ χαμηλά όμως επίπεδα του δείκτη (στις -38 από -52 μον.), ενώ οι έντονα αποπληθωριστικές προσδοκίες για τις τιμές περιορίζονται ελαφρά (-38 από -48 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 27% των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου ακώλυτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 35% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 22% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 11% άλλους παράγοντες ως βασικά προσκόμματα στη λειτουργία τους.

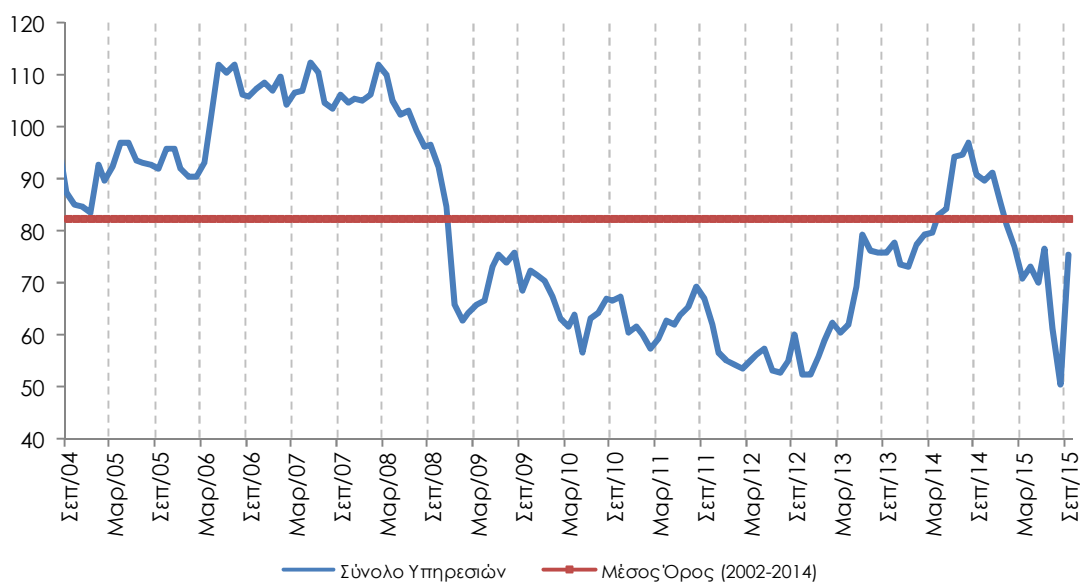
Στις **Χερσαίες Μεταφορές**, οι επιχειρηματικές προσδοκίες επιδεινώνονται εκ νέου τον Σεπτέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 81,2 (από 85,5 τον Ιούλιο) μονάδες, σε επίπεδο χαμηλότερο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (135,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα χάνουν 20 μονάδες (+8 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη (στις -28 από -30 μον. ο δείκτης) αλλά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση κερδίζουν οριακά έδαφος (+12 από +10 μον. ο δείκτης). Στις υπόλοιπες μεταβλητές, βελτίωση καταγράφουν οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση (στις -18 από -32 μον. το ισοζύγιο), με το 13% (από 1%) των επιχειρήσεων να αναμένουν άνοδο της. Στις τιμές, οι διευρυμένες αποπληθωριστικές προσδοκίες περιορίζονται (-1 από -11 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, μηδενίζεται (από 15%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ανεμπόδιση επιχειρηματική λειτουργία, όταν το 40% του συνόλου των ερωτηθέντων επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο και από ένα 22% αμφότερες την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και την τρέχουσα οικονομική δυσκαμψία.

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2002-2014	2010	2011	2012	2013	2014			
Υπηρεσίες (1998-2006=100)	53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01	83,1	63,6	61,7	54,8	70,4	87,2			
2014											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
77,3	79,3	79,8	83,0	84,2	94,2	94,5	96,9	90,8	89,8	91,3	85,3
2015											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
81,2	77,0	71,0	73,1	70,0	76,6	61,3	50,4	75,4			

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες
(1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

Περαιτέρω, έντονη επιδείνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχωρεί σημαντικά τον Σεπτέμβριο σε σχέση με τον Ιούλιο, στις -64,2 (από -52,9) μονάδες, τη δυσμενέστερη επίδοσή του μετά τον Νοέμβριο του 2013. **Μετά τις πρωτοφανείς, ταραχώδεις εξελίξεις γύρω από τη σύναψη νέας συμφωνίας με τους εταίρους τον Ιούλιο που όξυναν ιδιαίτερα την αβεβαιότητα των νοικοκυριών, η οποία μετριάστηκε μόνο από την αποσόβηση τελικά μιας στάσης πληρωμών, τα μέτρα που περιέχονται στο νέο μνημόνιο και πλήττουν τη μεγάλη πλειονότητά τους, ενισχύουν έντονα την απαισιοδοξία τους σε κάθε επίπεδο: προσωπικό, για τη χώρα, τις τιμές, την ανεργία.** Σε επίπεδο χωρών, η Ελλάδα διατηρεί μακράν την πρωτιά σε όρους απαισιοδοξίας στην ΕΕ, με την Βουλγαρία να ακολουθεί δεύτερη με διαφορά (-30,6 από -33,3 μον.), ενώ έπονται η Ουγγαρία (-26,1 από -23,8 μον. τον Ιούλιο), η Κροατία (-21,5 από -21,6 μον.) και η Πορτογαλία (-16,9 από -19 μον.). Η Κύπρος επιδεικνύει μεγάλη θετική μεταβολή στο σχετικό της δείκτη (-13 από -21,2 μον.), γεγονός που αντανάκλα την αποτελεσματική σταδιακή έξοδο της χώρας από την οικονομική της κρίση. Ο μέσος δείκτης κινείται οριακά πτωτικά στην ΕΕ (-5,5 από -4,9 μον. τον Ιούλιο) και παραμένει αμετάβλητος στην Ευρωζώνη (-7,1 μον.), με άνοδο σε 11 (από 3 τον Ιούλιο και 12 τον Ιούνιο) ευρωπαϊκές χώρες. Θετικούς δείκτες παρουσιάζουν τον Σεπτέμβριο 7 χώρες¹: οι σκανδιναβικές (Σουηδία, Φινλανδία, Δανία), η Μάλτα, το Ην. Βασίλειο, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο. Αναλυτικά στην Ελλάδα:

- **Έντονη επιδείνωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες επιδεινώνονται και τον Σεπτέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -52,4 (από -41,9 τον Ιούλιο) μονάδες. Το ποσοστό των πολιτών που αναμένουν ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης αυξάνεται στο 70% (από 58%), ενώ το ποσοστό εκείνων που προβλέπουν αμετάβλητη κατάσταση παραμένει στο 17%. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις 0,6 και -0,9 μονάδες.

- **Αισθητή κάμψη και στο δείκτη προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο βαίνουν και αυτές επιδεινούμενες τον Σεπτέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -57,8 (από -42,6) μονάδες. Το 5% (από 17%) των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή βελτίωση στην οικονομική κατάσταση της χώρας, όταν το 74% (από 61%) αναμένει το αντίθετο. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -4,9 και -4,7 μονάδες.

- **Χειροτερεύει περαιτέρω η πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες διαμορφώνεται τον Σεπτέμβριο στις -81,5 (από -76) μονάδες. Το 78% (από 76%) των νοικοκυριών δεν θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, έναντι του 5% (από 10%) το οποίο τη θεωρεί αρκετά ή πολύ πιθανή. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -1,2 και στις -6,1 μονάδες αντίστοιχα.

- **Σφοδρή επιδείνωση των προβλέψεων για την ανεργία**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες υποχωρεί αισθητά τον Σεπτέμβριο, στις +65 (από +52,1) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει

¹ Αναμένεται θετικό πρόσημο και για την Ιρλανδία, αλλά και πάλι δεν υπήρχε διαθέσιμος δείκτης τον Σεπτέμβριο

ελαφρά ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώνεται στο 78% (από 67%), με το 4% (από 11%) των ερωτηθέντων να αναμένει το αντίθετο. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη κινούνται στις +16,3 και +16,7 μονάδες.

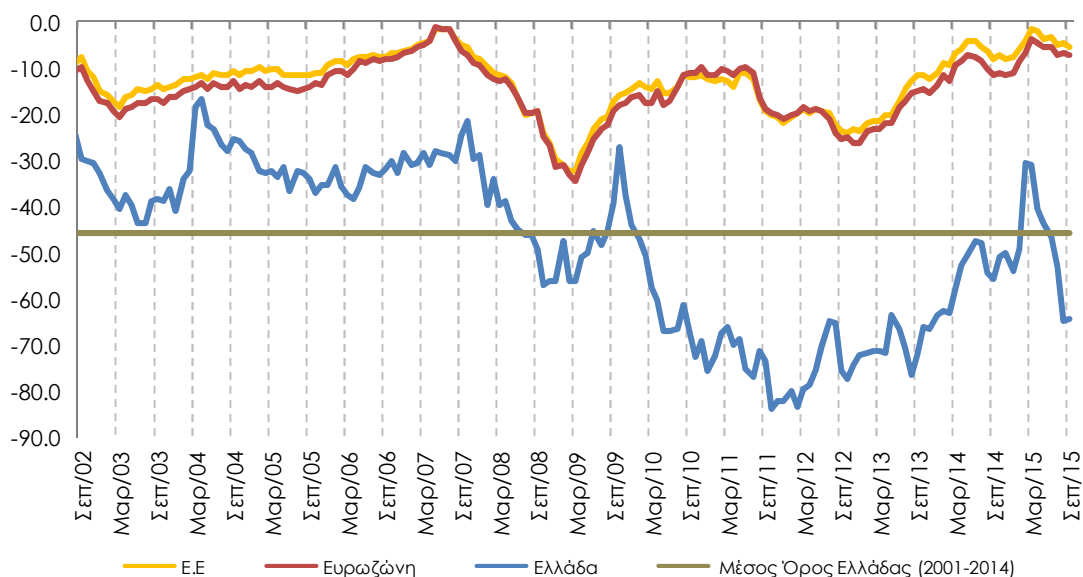
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2014	2010	2011	2012	2013	2014				
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-12,8	-13,2	-15,5	-21,4	-16,4	-6,8				
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-14,2	-14,2	-14,3	-22,3	-18,6	-10,0				
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-45,8	-63,4	-74,1	-74,8	-69,3	-54,0				
Περιοχή	2014											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-8,8	-9,3	-6,6	-5,7	-4,1	-4,3	-5,5	-6,4	-8,0	-7,4	-8,1	-7,5
Ευρωζώνη	-11,6	-12,7	-9,3	-8,6	-7,1	-7,5	-8,3	-10,1	-11,4	-11,1	-11,6	-10,9
Ελλάδα	-62,7	-63,1	-58,0	-52,6	-50,5	-47,7	-48,1	-54,2	-55,8	-50,9	-49,9	-53,9
Περιοχή	2015											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-5,9	-4,4	-1,8	-2,2	-4,0	-3,3	-4,9	-4,7	-5,5			
Ευρωζώνη	-8,5	-6,7	-3,7	-4,6	-5,6	-5,6	-7,2	-6,9	-7,1			
Ελλάδα	-49,3	-30,6	-31,0	-40,5	-43,6	-46,8	-52,9	-64,8	-64,2			

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

• Εξασθενημένη και η πρόθεση για μείζονες αγορές

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) επίσης επιδεινώνεται τον Σεπτέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -73,1 (από -64,4) μονάδες. Το 79% (από 70%) των καταναλωτών προβλέπει

εκ νέου ότι θα προβεί σε λίγο ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ ένα 15% (από 23%) αναμένει ότι οι δαπάνες του θα παραμείνουν αμετάβλητες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες κινούνται στις -15 και -18,3 μονάδες, σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα.

- **Οριακή μείωση στις πληθωριστικές προβλέψεις των καταναλωτών**

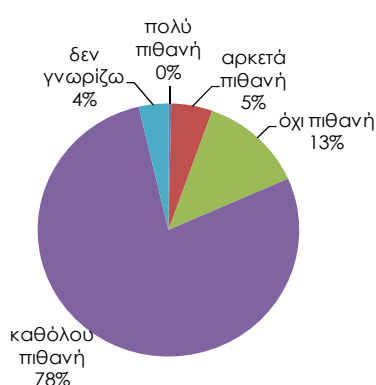
Το θετικό ισοζύγιο των 11,1 μονάδων τον Ιούλιο στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχώς 12 μήνες, μειώνεται κατά μία μονάδα τον Σεπτέμβριο, με το 43% των νοικοκυριών να προβλέπει αύξηση τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 28% να αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +5 και +3,2 μονάδες.

- **Περαιτέρω διεύρυνση του ποσοστού των νοικοκυριών που δηλώνουν ότι «μόλις τα βγάζουν πέρα»**

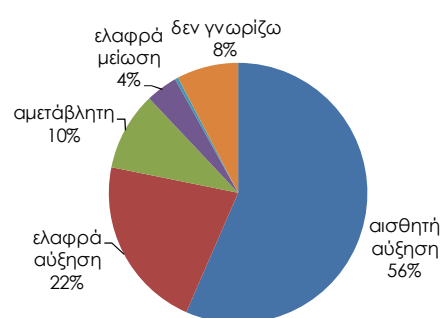
Ως προς τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» αυξάνεται και τον Σεπτέμβριο έναντι του Ιουλίου, στο 71% (από 67%), ενώ το ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους περιορίζεται οριακά, στο 12%. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ μειώνονται στο 5% (από 8%) του συνόλου των ερωτηθέντων, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» αυξάνονται επίσης οριακά, στο 12%.

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

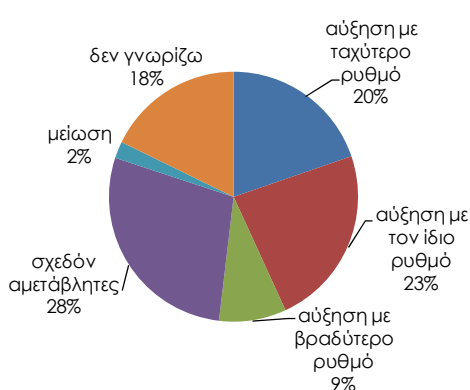
ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

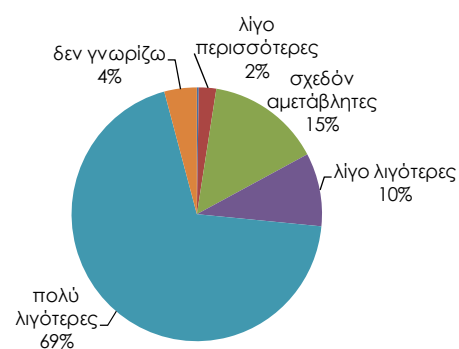
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Πηγή: IOBE